

C ALBERT CAMUS

Vara

Traducere din limba franceză
de Modest Morariu

POLIROM
2025

Cuprins

Minotaurul sau Halta Oran	9
Strada	15
Deșertul la Oran.....	25
Jocurile	31
Monumentele.....	41
Piatra Ariadnei.....	49
Migdalii.....	59
Prometeu în Infern	65
Mic ghid pentru orașele fără trecut ...	75
Exilul Elenei	85
Enigma	97
Întoarcere la Tipasa.....	111
Marea cât mai aproape.....	129

Albert Camus, *L'été*

Copyright © Éditions Gallimard, 1959
All rights reserved

© 2019, 2025 by Editura POLIROM,
pentru traducerea în limba română

Această carte este protejată prin copyright. Reproducerea integrală sau parțială, multiplicarea prin orice mijloace și sub orice formă, cum ar fi xeroxarea, scanarea, transpunerea în format electronic sau audio, punerea la dispoziția publică, inclusiv prin internet sau prin rețele de calculatoare, stocarea permanentă sau temporară pe dispozitive sau sisteme cu posibilitatea recuperării informațiilor, cu scop comercial sau gratuit, precum și alte fapte similare săvârșite fără permisiunea scrisă a deținătorului copyrightului reprezintă o încălcare a legislației cu privire la protecția proprietății intelectuale și se pedepsesc penal și/sau civil în conformitate cu legile în vigoare.

Foto copertă: vedere din Algeria, Beni-Abbes, intrare
într-un hotel transsaharian

Lucrare apărută cu acordul COPYRO – Societate de
Gestiune Colectivă a Drepturilor de Autor

www.polirom.ro

Editura POLIROM

Iași, B-dul Carol I nr. 4; P.O. BOX 266, 700505
București, Splaiul Unirii nr. 6, bl. B3A, sc. 1, et. 1,
sector 4, 040031, O.P. 53

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României:

CAMUS, ALBERT

Vara / Albert Camus; trad. din lb. franceză de
Modest Morariu. – Iași: Polirom, 2025

ISBN: 978-630-344-112-2

I. Morariu, Modest (trad.)

821.133.1

Printed in ROMANIA

Gândirea grecească și-a făcut întotdeauna metereze din ideea de limită. Ea n-a împins nimic până la capăt, nici sacrul, nici rațiunea, pentru că n-a negat nimic, nici sacrul, nici rațiunea, ci a ținut seamă de toate, echilibrând umbra cu lumină. Europa noastră, dimpotrivă, avântată în cucerirea totalității, este fiica excesului. Ea neagă frumusețea, așa cum neagă tot ce nu proslăvește. Și, cu toate că în chip diferit, proslăvește un singur lucru, și anume imperiul viitor al rațiunii. În nebunia ei, împinge tot mai departe limitele eterne și, numai decît, obscure Erinii se abat asupra-i și o sfâșie. Dar Nemesis veghează, zeiță a măsurii, nu a răzbunării. Toți cei care depășesc limita sunt pedepsiți de ea fără cruțare.

Grecii, care s-au tot întrebat secole de-a rândul ce anume este drept, n-ar putea înțelege ideea noastră de dreptate. Echitatea, pentru ei, presupunea o limită, în timp ce întregul nostru continent se zbate în căutarea unei

dreptăți pe care o vrea totală. În zorii gândirii grecești, Heraclit înțelegea că dreptatea hotărniceste însuși universul fizic. „Soarele nu va ieși din hotarele lui, altminteri Eriniile care păzesc justiția vor ști să-l găsească.“ Noi, care am scos universul și spiritul din orbita lor, râdem de această amenințare. Pe un cer beat aprindem sorii pe care ni-i dorim. Dar hotarele există oricum și o știm prea bine. În cele mai nesăbuite demente, visăm un echilibru pe care l-am lăsat în urmă și pe care credem candid că îl vom regăsi la capătul erorilor noastre. Copilărească prezumție ce îndreptățește popoare-copii, moștenitoarele nebuniilor noastre, să ne călăuzească astăzi istoria.

Un fragment atribuit aceluiași Heraclit enunță simplu: „Prezumție, regres al progresului“. Și, multe secole după efesean, Socrate, în fața primejdiei de a fi condamnat la moarte, nu-și recunoaște nicio altă superioritate în afară de aceea de a nu crede că știe

ceea ce ignoră. Viața și gândirea cele mai exemplare din aceste secole se împlinesc astfel într-o mândră mărturisire de ignoranță. Uitând toate acestea, noi ne-am uitat virilitatea. Am preferat puterea care maimuțărește măreția, întâi pe Alexandru, iar apoi pe cuceritorii romani, pe care autorii noștri de manuale, printr-o neasemuită josnicie sufletească, ne învață să-i admirăm. Am fost cuceritori la rândul nostru, am strămutat hotarele, am stăpânit cerul și pământul. Rațiunea noastră a pustiit totul. În sfârșit singuri, desăvârșim imperiul nostru într-un deșert. Cum ne-am putea oare închipui acel echilibru superior în care natura cumpănea istoria, iar frumusețea, binele și care aducea muzica numerelor până și în tragedia sângelui? Noi întoarcem spatele naturii, ne rușinăm de frumusețe. Jalnicele noastre tragedii lasă în urmă un iz de birou și sângele care șiroiește în ele are culoarea cernelii grase.

Iată de ce astăzi este indecent să ne proclamăm copiii Greciei. Sau atunci nu suntem decât copiii ei renegați. Așezând istoria pe tronul lui Dumnezeu, ne îndreptăm spre teocrație, asemenea celor pe care grecii îi numeau barbari și împotriva cărora au luptat până la moarte în apele Salaminei. Dacă vrem să înțelegem bine prin ce ne deosebim, atunci trebuie să ne adresăm aceluia dintre filozofii noștri care este adevăratul rival al lui Platon. „Numai orașul modern“, îndrăznește să scrie Hegel, „oferă spiritului terenul pe care poate dobândi conștiința de sine.“ Trăim astfel în epoca marilor orașe. În mod deliberat, lumea a fost amputată de ceea ce înseamnă permanența ei: natura, marea, dealul, meditația serilor. Conștiință nu mai există decât pe străzi, pentru că numai pe străzi există istorie, așa s-a decretat. Și, drept urmare, operele noastre cele mai semnificative aduc mărturie aceleiași prejudecăți. Zadarnic căutăm

peisajele în marea literatură europeană de la Dostoievski încoace. Istoria nu explică nici universul natural care exista înaintea ei, nici frumusețea care este mai presus de ea. A preferat așadar să le ignore. În timp ce Platon cuprindea totul, absurdul, rațiunea și mitul, filozofii noștri nu cuprind decât fie absurdul, fie rațiunea, pentru că și-au întors privirea de la celelalte. Cârțița cugetă.

Creștinismul este primul care a substituit contemplării lumii tragedia sufletului. Dar, cel puțin, el se raporta la o natură spirituală și, prin ea, menținea o anumită fixitate. Dumnezeu fiind mort, nu mai rămân decât istoria și puterea. De multă vreme, tot efortul filozofilor noștri n-a ținut decât să înlocuiască noțiunea de natură umană cu cea de situație și armonia străveche cu elanul dezordonat al hazardului sau cu acțiunea neînduplecată a rațiunii. În timp ce grecii îngrădeau voința în hotarele rațiunii, noi am ajuns să punem

elanul voinței în inima rațiunii, care a devenit astfel ucigașă. Pentru greci, valorile erau preexistente oricărei acțiuni și menirea lor era tocmai aceea de a-i fixa limitele. Filozofia modernă pune valorile la sfârșitul acțiunii. Ele nu sunt, ci devin valori, și nu le vom cunoaște pe de-a-ntregul decât la împlinirea istoriei. Cu ele, limita dispare, și, cum nu există acord cu privire la ce vor fi ele, cum nu există lupte care, fără frâna aceluiași valori, să nu se întindă la nesfârșit, mesianismele de astăzi se înfruntă și vuietele lor se topesc în ciocnirile dintre imperii. Excesul este un incendiu, după Heraclit. Incendiul se întinde, Nietzsche este depășit. Europa nu mai filozofează cu lovituri de ciocan, ci cu lovituri de tun.

Totuși natura continuă să existe. Nebuniei oamenilor ea îi opune cerurile sale calme și îndreptățirile sale. Până când atomul va lua și el foc, iar istoria se va împlini în triumful rațiunii și în agonia speciei. Dar grecii n-au